

“

Linn
Strømsborg
Nikdy, nikdy, nikdy

přeložila
Jitka Jindřišková

” HLAS

Nikdy, nikdy, nikdy

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Linn Strømsborg
Nikdy, nikdy, nikdy – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

EDICE HLAS • SVAZEK 1

Vyšehrad

Linn
Strømsborg

Nikdy

nikdy

nikdy

přeložila Jitka Jindřišková

This translation has been published
with the financial support of NORLA.

Vychází s laskavým přispěním
norské literární agentury NORLA.

Matky

Babička z matčiny strany se vdávala v sedmnácti. S dědečkem měli čtyři děti a teď žijí ve španělské Altee. Bydlí tam, co si pamatuju. Máma o nich mluví málokdy, ale občas nám přijde pohled a k Vánocům a narozeninám balíček, pro který si chodíme na poštu. Na obálky a přiložená přání babička píše úhlednými kudrlinkami. Pokaždé na nich stojí akorát *Všechno nejlepší k narozeninám!* nebo *Veselé Vánoce a šťastný nový rok*. Babička maluje a dědeček rád čte, a to je tak zhruba všechno, co o nich vím. Jako teenagerka jsem je chtěla jet navštívit, půl roku jsem kvůli tomu na mámu a tátu dotírala, ale nedovolili mi to, přestože bych si cestu klidně zaplatila sama. Tehdy jsem nechápala, že prarodiče o návštěvy nestojí, o moji ani nikoho jiného. Přátel mají dost, zato dětskou společnost nikdy nevyhledávali. Máma mi vyprávěla, že jsem se jí jako malá zeptala, proč mají babička a dědeček vnoučata, když s nimi nechťejí trávit čas. Mě ze stejného důvodu napadlo, proč si vůbec pořizovali děti, odpověděla mi máma tiše, ale pak nahlas dodala, že babička a dědeček mají jeden druhého a s tím si vystačí.

Babička z otcovy strany si děti přála celý život. Vdávala se v devatenácti a představovala si, že jich budou mít pět. Museli by se uskromnit, protože koupí většího domu si zatím nemohli dovolit, ale měli by se rádi a dařilo by se jim dobře. Dětský pokoj, který přepažením obýváku vytvořili v patře, zůstal řadu let prázdný. Děti nikde. Pokoj překážel, jako věčná připomínka nenarozených potomků. Babička tam skladovala věci. Koupila jídelní servis pro zvláštní příležitosti a nikdy ho nevytáhla. Koupila dekorace, na vystavování příliš drahé, nesměly se přece rozbít. V pokoji vedle obýváku ležela stříbro a třídila ho do zásuvek. Ozdoby ukládala do označených krabic. Dům zdobila každé Vánoce, Velikonoce, v létě a v zimě, přestože v něm bydlela jen s manželem. V létě vyráželi na cesty, v obytnáku projížděli Norsko křížem krážem, pili kávu z termosky, v horách ve sluneční výhni pózovali před nahrnutými hromadami sněhu, rybařili, přestože ryby nebraly, slunili se v kempech a ostatní rodiny jim k dovolené vytvářely zvukovou stopu. Ráno babičku budily hrající si děti. Vstala, uvařila kávu, donesla ji dědečkovi do postele, usadila se venku a sledovala děti z vedlejšího obytnáku, které na cizím plácku zpívaly a tleskaly přitom do rytmu.

„Měli jsme mít děti,“ pověděla dědečkovi.

„Já vím,“ souhlasil.

Léta ubíhala a děti nikde. Babička se smířila s tím, že se matkou nestane. Co naplat. Zahanbeně absolvovala lékařské

prohlídky, ale doktoři žádný problém nezjistili. Některým lidem se to prostě nepoštěstí a ona je jednou z nich. Přesto jí mamí říkaly děti ze sousedství. Dveře řadového domku, v němž tehdy bydleli už patnáct let, byly vždy otevřené, v kuchyni se to hemžilo dětmi z okolí, které věděly, že sem můžou kdykoli přijít, popovídat si, spořádat krajíc chleba se sirupem nebo si vypít sklenici vody s ledem, někdy dostaly dokonce i šťávu. Sedávaly u stolu, kolem nějž odjakživa stávaly čtyři židle, ačkoli babička a dědeček byli jen dva a hosty na večeri mívali zřídka. Děti komíhaly nohama a žvýkaly bílý chleba, vyprávěla babička. Na zahradě směly trhat šerík a na trávníku pod kuchyňským oknem se postupně objevila vyšlapaná pěšina, jak si tamtudy nepočítaně dětských nohou krátilo cestu, místo aby dům obešly.

Potom se narodil táta.

Měl skoro dvacet let a dva týdny zpoždění, ale zároveň dorazil tak akorát. Když teď byli tři, pokoj vedle obývacího vyklidili a zařídili nábytkem; nejprve do něj umístili dětskou postýlku, pak trochu delší postel, psací stůl, šatní skříň, komodu. Dovolené v obytňáku pokračovaly, ale tentokrát první léto s kojencem, pak s batoletem, později s chlapcem, který s otcem rybařil a s matkou četl knihy, objížděli Norsko, z jihu na sever a zase zpátky, kodrcali se po lesních cestách a skrz tunely, navštěvovali příbuzné a předváděli synáčka, kterého se konečně dočkali.

Když jsem se později našim narodila já, učila jsem se chodit na zahradě po pěšině, kterou nám tam prošlapaly děti ze sousedství. Učila jsem se číst v tátově posteli v jeho starém pokoji. Na schodech přede dveřmi, které byly vždy otevřené, jsem schytala svoje první vosí žihadlo. První chřipkou v životě jsem onemocněla na Štědrý večer, a zatímco ostatní večereli a rozbalovali dárky, směla jsem ležet v babiččině posteli.

„Jak jsi věděla, že chceš mít děti?“ zeptala jsem se babičky jednou, seděly jsme pod šeríky na zahradě.

„Prostě jsem to věděla,“ odpověděla zpod slamáku a naondulovaných kadeří.

„Ale jak se stane, že to člověk ví?“

„Netuším. Ale s dědečkem to bylo stejné. Prostě jsem věděla, že je ten pravý. A taky jsem věděla, že chci mít děti. Hodně dětí.“

„Ale měli jste jenom tátu?“

„Jo, nic krásnějšího se nám ovšem přihodit nemohlo. Snad jen ty.“ Nato mě vzala za ruku, měkká vrásčitá pokožka obemkla moji opálenou, zpocenou pěst.

„Nedáš si ještě šťávu?“

„Ano, prosím.“

Mámě bylo v době mého narození devatenáct. S tátou se seznámili na střední. Otěhotněla hned po maturitě, táta ji přivedl domů a pověděl babičce a dědečkovi, jak se věci mají. Dědeček se zvedl a odešel, babička uchopila mámu za ruku a slíbila jí, že se o ni postarají. A o mě. Máma během těhotenství pracovala jako sekretářka, každé ráno jezdila autobusem do centra, břicho jí mezitím pod oblečením rostlo a já s ním. Táta rozvážel na kole zásilky, a když mu volali, že začaly tahy, zrovna byl na cestě do Smestadu s balíčkem, který už nedoručil. Zásilka s ním putovala do nemocnice, tam táta vpadl do čekárny a ptal se po mámě. Omdlel těsně předtím, než jsem se narodila, ale když mě vytáhli, položili mámě na hrud' a řekli mu, že se stal otcem, už byl opět při smyslech. Narodila jsem se za deset minut čtyři, měla jsem deset prstů na rukou i na nohou, tátův nos a máminy oči. Jako první nás v nemocnici navštívila babička. Od chvíle, kdy se dozvěděla, že jsem na cestě, pletla dětské oblečky. Dědeček pro rodiče pronajal byt a po propuštění z nemocnice jim od něj předal klíč. V té garsonce už bydlet nemůžete, prohlásil při odemykání a pobídl tátu dovnitř.

Byl to dvoupokojový byt ve čtvrti Tøyen, se zkoseným stropem a rozbitým oknem, ale pro tři dostatečně prostorný, do práce to odsud kromě mámy měl blíž i táta, jakmile skončil jako poslíček, a k babičce s dědou to bylo pár stanic metrem.

Ten byt si vůbec nepamatuju, protože jsme se odtamtud odstěhovali dřív, než mi byly čtyři, ale máma mi to místo

ukázala. Teď bydlím jen dvě stě metrů od něj a mám ve zvyku dívat se do jeho oken s myšlenkou, že tam, právě tam jsme bydleli – máma, táta a já. Sotva tehdy oslavili dvacáté narozeniny, pořád pracovali, abychom vyšli, a já jsem se tenkrát z jedenapadesáti centimetrů vytáhla do výšky skoro jednoho metru. Dědeček umřel pouhých několik let po mém narození, táta za ním do nemocnice chodil každý den, až jednoho dne už nebylo koho navštěvovat. Pohřeb si pamatuju, konal se v zimě a všichni byli smutní. Nakreslila jsem tátovi obrázek, abych ho rozveselila, dodneška visí u mámy na zdi. Táta umřel, když mi bylo dvacet, a mě by tehdy ničím obrázek nerozveselil. Nikdo mi ani žádný nenakreslil.

Máma žije sama v domě, kde jsem vyrůstala, a od mých devatenácti let plete dětské oblečky.

Kdybych otěhotněla ve stejném věku jako ona, mému dítěti by teď bylo patnáct. Ona nebo on by možná taky prožili svoje první roky v Tøyenu, měli by babičku, která plete, která by je rozmazlovala, která by jim vyprávěla historky z mého dětství, stejně jako mně moje babička vyprávěla historky z dětství mého táty.

Když se staneš matkou, zůstaneš jí až do smrti, říká moje máma. Přestat být matkou nejde. Od tvého narození až do dne, kdy umřu, budu vždycky tvoje máma.

Je mi třicet pět. Nechci mít děti.

První přítel, který mi pověděl, že by se mnou chtěl mít děti, se naštvál, když jsem odpověděla, že já je mít nechci. Víš to jistě? zeptal se nejprve. Vím to jistě, přisvědčila jsem. Zatím to nemůžeš vědět jistě, jsi nevyzrálá, křičel, nemáš ponětí, o co tím přijdeš, naříkal. O několik měsíců později jsme se rozešli. Hádku jsme uzavřeli s tím, že mě požádal, abych o tom ještě přemýšlela, a já slíbila, že budu, ale ve skutečnosti jsem tomu přemýšlení moc nedala. Věděla jsem, že děti mít nechci. Ani s ním, ani s nikým jiným, a obzvlášť ne sama se sebou. Při procházkách poblíž jeho bydliště mám někdy strach, že ho potkám. Už je táta. Představuju si, jak veze dítě v kočárku, syna nebo dceru, a jak projde kolem, aniž si mě všimne, nebo si představuju, že se zastaví a dáme se do řeči, usmějeme se na sebe a možná se i obejmeme, podívám se na dítě, to se přece dělá, podívám se na dítě a řeknu: Jé, ta je roztomilá, nebo: Ten ale vyrostl. Je to holčička, upřesnil by. Potom si zamáváme na rozloučenou a já půjdu dál sama, on s dítětem v kočárku, šťastný. Pomyslí si: Je osamělá. Pomyslí si: Lituje. A taky: Ještěže jsme se rozešli. Já si pomyslím, že vypadal vyčerpaně, ale zároveň šťastně.

A když ležíš potmě v posteli a nemůžeš spát, jsi stejně osamělý jako já. Jen u tebe doma není celou noc ticho.

V životě jsem si jistá máločím. Podobně jako ostatní neustále měním názor. Nejsem stejná, jako jsem bývala dřív, a za deset let určitě nebudu stejná jako teď. Jedno ale vím odjakživa. Děti mít nebudu. Nikdy jsem si je nepřála. Nikdy jsem nechápala, proč si někdo děti pořizuje.

Tedy, chápu, že takhle náš druh pokračuje, že bychom tu dnes nebyli, kdyby nikdo nikdy neotěhotněl a nezaložil rodinu, jejíž členové o sebe navzájem pečují, že tlupa představuje ochranu před zbytkem světa. Chápu, že máme sex, abychom zajistili přežití lidského druhu.

Pozoruju, jak se z čím dál většího počtu mých kamarádek a kamarádů stávají rodiče, protože stárneme, protože tak to má být, protože se to od nich očekává, ale především: stávají se z nich rodiče, protože si to přejí. S někým se seznámí, zamilují se, žena otěhotní, narodí se jim děti. Nejdřív jsou dva místo jednoho, pak tři místo dvou. Dává smysl, že se rozrůstáme, že žijeme sami, to smysl nedává.

Celý život čekám, že změním názor, že se jednoho dne probudím a budu někdo jiný, než jsem byla o den dřív, o rok dřív, během dětství, dospívání a po dvacítce. Čekám, že budu chtít totéž co vy ostatní. Jenže já nechci. Je to pro mě stejně přirozené, jako je některým mým kamarádkám a kamarádům vlastní celoživotní touha po dítěti. Cítím totéž, co oni věděli odmalička, jen naopak.

Nejsem ničí máma a netoužím se ničí mámou stát. Mám co dělat sama se sebou. Ode dne, kdy jsem se narodila, až do dne, kdy umřu, budu žít sama se sebou, to mi stačí.

S ostatními o tom nemluví. Stydím se, vyhýbám se tomu, stáčím rozhovory jinam. Když na děti přijde řeč s kamarád-kami, změním téma. Skálopevně nebo neústupně nechci tvrdit nic, protože co když se jednoho dne probudím a zničehonic zjistím, že jsem jednou z nich, klasickou třicátnicí, která si přeje otěhotnět, založit rodinu, rozšířit svůj život, svoje tělo, svoje srdce, aby pojaly víc než jenom mě samotnou. Změnit názor je dovolené.

Pátrám v populární kultuře po bezdětných osobnostech. Není to tak snadné, jak by si jeden myslel. Jane Austen neměla děti. Geoff Dyer nemá děti. Stevie Nicks nemá děti, ale vyvdala syna. Frances McDormand syna adoptovala. Jestli existují knížky a filmy o ženách, které se vědomě rozhodly děti nemít, já je nečetla ani neviděla.

Samantha ze *Sexu ve městě* je první, kdo mě napadne z televizních seriálů. Carrie Bradshaw je číslo dvě. Z hrdinek tohoto seriálu ale nejvíc vzhlížím k Mirandě, její postava je celou dobu nejednoznačná, ve druhé řadě jí zjistí poruchu ovulace, najednou jí zbývá jen jeden funkční vaječník a její tělo neuvolňuje vajíčko každý měsíc, pouze každý druhý. Když nechtěně otěhotní, dítě si nechá. A vede se jí skvěle. Stane se matkou, ale domů si nastěhuje chůvu. Pracuje a vyráží s kamarádkami ven, chodí na rande, vdá se, zkrátka a dobře se zdá, že se pro ni změnilo jen tolik, že jí do života přibyl další člověk, kterého zahrnuje láskou a k tomu ho vychovává. Nemyslím si, že pro mě by to s dítětem bylo stejně snadné. Někoho, kdo by u mě bydlel a o dítě se staral, bych si nemohla dovolit. Byli bychom tu já a Philip. A dítě. Navíc je tenhle seriál fiktivní, nezaobírá se ani tak dětmi a realitou, jako spíš sexem a přátelstvím. Carriinu bezdětnost nikdy nikdo nekomentuje. Mě se na to někdo ptá v jednom kuse.

Zeptám se Anniken, jestli ji nenapadají další známé bezdětné osobnosti. Dlouho přemýšlí a pak odpoví: matka Tereza.

S Anniken jsme spolu vyrůstaly. Bydlely jsme ve stejném bloku, chodily na stejnou základní školu, potom na střední, nato jsme obě začaly studovat na Univerzitě v Oslu, každá jiný obor. Za studií a docela dlouho po nich jsme s dalšími lidmi sdílely jeden byt. Pořád žijeme ve stejné části města, teď už ale každá ve svém. Alex a Anniken, to oni dva zůstali bydlet společně. Alex vyrůstal s námi a na vysoké se ocitl ve stejném sdíleném bytě jako my dvě. Já teď bydlím s Philipem, žijeme spolu osm let. Malou věčnost.

S Philipem jsme se seznámili v létě, tedy v období na hony vzdáleném chladu, který u nás ve městě panuje teď. Zamílovala jsem se do něj okamžitě. Ani předtím, ani potom jsem nic takového nezažila. Všimla jsem si ho na večírku, bavil se v koutě s Alexovými kolegy, a pomyslela si, toho si s sebou odvedu domů. Zas tak snadné to nebylo, ale když se večer nachýlil k závěru, doprovodil mě, a když jsme přišli ke dveřím mého bytu, vtiskl mi pusku na tvář a popřál mi dobrou noc. To se pak několikrát opakovalo. Nakonec jsem se ho zeptala, jestli nemá zájem. Samozřejmě že mám, zasmál se. Ale ne se s tebou jenom vyspat. Chci víc.

„A ty si myslíš, že já ne?“

„Ne, ty podle mě ne.“

„Proč ne?“

„Něco jsem zaslechl,“ připustil.

„Co?“

„Nic špatného. Jen že asi nehledáš vážný vztah. A to je naprosto v pohodě, jenže já jo.“

„Chceš vážný vztah?“

„Chci vážný vztah.“

Otázka, jestli plánujeme mít brzo děti, začala od lidí v našem okolí přicházet po pouhých několika měsících. Až tak je to v našich životech a v naší společnosti zakořeněné, seznámíte se, sestěhujete, založíte rodinu.

I s Philipem jsme to probírali hned v rané fázi našeho vztahu. Neměla jsem na vybranou. Už jsem si tím prošla a nikdy to neskončilo dobře, dokonce ani tehdy, když mi bylo teprve něco přes dvacet, a možná proto o mně kolovaly ty řeči. Vyhýbala jsem se vztahům, nechtěla jsem se vázat, protože když jsi ve vztahu, očekává se, že si jednou pořídiš děti. Někoho, kdo bude chtít totéž co ty, nenajdeš, řekl mi můj bývalý. A tak jsem se s tím smířila, vzdala jsem se, rezignovala. A měla jsem se fajn. I tomu, kdo je sám, může být na světě fajn, měla jsem kamarády, blízké, kterým jsem mohla zavolat uprostřed noci, kratší a delší známosti, k nimž jsem se mohla ve spánku přitulit.

Potom jsem poznala Philipa. Vzpomínám si, že jsem se naši rozmluvu snažila odsouvat, co to šlo, že jsem si nepřála, abychom se dostali do onoho bodu, který se stejně jako tolikrát předtím přiblížil tak rychle. Věděla jsem, co řeknu, uměla jsem ty věty nazpaměť, a taky jsem věděla, co mi odpoví, tudíž jsem o tom nechtěla mluvit, jenže čím déle bychom byli spolu, tím víc by mě bolelo si vyslechnout, že v takovém případě nemůže ve vztahu se mnou pokračovat. A tak jsem jednoho pozdního, zcela obyčejného večera u něj doma sebrala po dobré večeři odvahu a vyložila karty na stůl.